

Месећ српске културе у Мађарској

Фолк фест – смотра српског фолклора

6. страна

Фото: ИВАН ЈАКШИЋ

Посете званичника из матице

2. страна

5. страна

Интервјуз Аница Шошић-Крунић

Сегединска културна јесен

6. страна

8. страна

Мирис кише на Балкану

ПОЛИТИКА

Високи званичници Србије посетили Мађарску

Београд инсистира на решавању актуелних проблема Срба у Мађарској

Министар спољних послова Србије Иван Мркић и председник Народне скупштине Небојша Стефановић, састали су се у Будимпешти и са представницима српске заједнице у Мађарској, обећавају да ће код мађарске стране и даље инсистирати на решавању проблема које српска мањина тренутно има

Почетак прошле недеље протекло је у знаку посета високих званичника Србије Мађарској. На позив министра иностраних послова Мађарске, Јаноша Мартоњија, 7. октобра у Будимпешти је у једнодневну званичну посету боравио министар спољних послова Србије Иван Мркић. Шеф српске дипломатије је том приликом разговоре водио са премијером Виктором Орбаном и својим домаћином Јаношем Мартоњијем који су му „потврдили снажну подршку Мађарске на путу Србије ка Европској унији.

„Ми смо потпуно свесни колико нас је пута у последње време Мађарска подржала када је реч о приближавању Србије ЕУ и на томе смо посебно захвални. Сматрамо да специфичну тежину носи глас наших судеса, када се говори о Србији у Бриселу” – изјавио је Иван Мркић на конференцији за новинаре након разговора.

„Ми у мањинама видимо могућност да јачамо пријатељство између две земље!” – нагласио је министар спољних послова Србије, који се у згради Амбасаде Србије у Будимпешти састао и са представницима српске заједнице у Мађарској.

Том приликом Љубомир Алексов, председник Самоуправе Срба у Мађарској и протонамесник Зоран Остојић, парох будимпештански, који је заступао Епархију будимску уместо болесног владике Лукијана, информисали су високог госта о животу српске заједнице у Мађарској, односно, о пробле-

ма са којима се суочава српство. Након разговора вођених иза затворених врата, министар спољних послова Србије је изјавио:

„Што се тиче билатералне сарадње Мађарске, желимо железницу између Београда и Будимпеште; причали смо и о могућностима успостављања директне авио-везе између наших главних градова, односно, о граничним прелазима. Дотакли смо и питање отварања Културног центра Мађарске у Београду, а да ми отворимо центар овде у Будимпешти или Сентандреји.”

Министар Иван Мркић је на крају свог сусрета са представницима српске заједнице у Мађарској обећао да ће Србија и даље пружати помоћ Србима у Мађарској и изнео очекивање да ће у томе наћи на разумевање мађарске владе.

И стога дана у Будимпешту је допутовао и председник Народне скупштине Србије Небојша Стефановић. Током своје тродневне званичне посете Мађарској, он је са Ласлом Кевером, председником Мађарског парламента, председавао на евро-атлантској конференцији председника парламената земаља западног Балкана. Учесће на скупу искористио је и за одвојене сусрете са својим мађарским колегом и домаћином Ласлом Кевером, затим Јаношем

Мартоњијем, министром спољних послова Мађарске и Анталом Роганом, шефом посланичке групе ФИДЕС-а у Мађарском парламенту.

Приликом тих састанака највише се говорио о билатералној, регионалној и међупарламентарној сарадњи Мађарске и Србије, сарадњи парламентарних одбора и посланичких група пријатељства, као и о размени искустава и експертизи Мађарске, која је од великог значаја за Србију у процесу евроинтеграције.

Председник Народне скупштине Србије се на крају своје посете, у згради Амбасаде Србије у Будимпешти, састао и са представницима српске заједнице у Мађарској које су предводили епископ будимски Лукијан и председник Самоуправе Срба у Мађарској Љубомир Алексов. Том приликом високом госту из матице предочено је стање унутар Будимске епархије и српске заједнице у Мађарској и изнети поједини проблеми. Како нас је информисао Љубомир Алексов, Небојша Стефановић је већ био веома добро упознат са проблемима српске заједнице у Мађарској у области школства, позоришта и других проблематичних питања, укључујући и она везана за враћање црквених објеката Будимпешти, стања у Текелијануму и планова у Сентандреји.

П. М.

ПРИТУЖБЕ И ОБЕЋАЊА

Представници Срба у Мађарској су председника српског парламента информисали и о аномалијама у појединим важећим законима и изборним правилима, а посебно се говорило о положају Српске основне школе и гимназије „Никола Тесла” у Будимпешти. Откад је та установа преузета у власништво Самоуправе Срба у Мађарској, нередовно пристижу средства потребна за функционисање школе, што ствара много практичних проблема.

Иако су разговори са Србима у Мађарској уследили тек после сусрета Небојше Стефановића са његовим мађарским партнерима, он је пажљиво саслушао излагање представника српске заједнице, а потом их информисао о резултатима разговора које је водио са својим домаћинима, рекавши да је у тим приликама изнео и неке од споменутих проблема. Како је речено, председник Мађарског парламента Ласло Кевер је обећао да ће „технички проблеми ускоро бити решени”.

Међународни монетарни фонд:

Скроман опоравак земаља централне и источне Европе

ММФ бележи снажан привредни раст Турске и балтичких земаља и скромни зачетак опоравка земаља југоисточне Европе и Мађарске

Земље централне и источне Европе ће у 2014. години остварити скроман опоравак, али потенцијални негативни привредни раст еврозоне, растући дуг и кредитни слом и даље представљају ризик, саопштио је Међународни монетарни фонд (ММФ).

Ова међународна институција потврдила је априлску прогнозу раста тог региона од 2,25 одсто за ову годину, и од 2,75 одсто за наредну го-

дину, у поређењу са растом од 5,25 одсто из 2011. године, који је прошле године склизнуо на 1,5 одсто.

– Међутим, и даље су присутне велике разлике међу земљама, уз снажан раст Турске и балтичких земаља, зачетак опоравка земаља југоисточне Европе и Мађарске, и даље успоравање Пољске – наведено је у најновијем октобарском извештају ММФ-а, под називом „Перспективе светске економије”. ■

ПОГЛЕДА

КАКО НАЈЛАКШЕ ОПАЊКАТИ НОВИНАРЕ

Постоји давно осмишљена тактика којој прибегавају људи са животним стилем у народу познатим као *поступање са задњом намером*. Или, како би рекли данашњи клинци – *хтели би некој да зезну*. Ова тактика је прилично једноставна и састоји се у следећем. Тај сој људи велике напоре улаже како би вас држао што даље од себе, барем на пушкетом, тј. како бисте били лишени не само позива да их посетите, већ и могућности да било шта чујете о позивима које упућују вашим заједничким познаницима и пријатељима. А када их исти упитају зашто и ви нисте међу њима, они једноставно заколутају очима и одговоре нешто у стилу: *Он нас не воли! Има ли лакшег начина да се неко ко вам није симпатичан, у очима других представи као човек најгоре врсте?*

Таква понашања нису добродошла ни у приватној, нити у пословној сфери, иако су у оној првој допустива: никога не можете приморати да приватно другује са особом коју из неког разлога сматра непожељном у свом окружењу. Међутим, ако се принцип с почетка овог текста примени у пословној сфери, све добија сасвим другачију конотацију.

Али, да не бисмо кружили као *киша око Крајујеваца* и како бисмо олакшали живот онима који се питају – о чему то ови сад пишу, рецимо да смо на уму имали праксу на коју је СНН и раније скретао пажњу, премда на софистицираније начине... Приметно је колико се коришћењем споменуте тактике, неке уже интересне групе унутар српске заједнице у Мађарској труде да прикажу како смо ми из СНН-а *незаинтересовани, инертни и неувиђавни*, како *баш њих не волимо* – ко зна због чега. Не посећујемо њихове приредбе, нити о њима пишемо.

Та *задња намера* оних који практикују овакву стратегију огледа се у томе што адресе редакције и уредника СНН-а најпре избришу са своје мејлинг листе, одстрањујући нас тако са списка особа које позивају на своје манифестације (на неким од тих листа се, додуше, никада нисмо ни налазили). Када нам на тај начин ускрате информације о скуповима које организују, покрену читаве антикампање против нас, које бивају праћене питањем: *чије су, какве су и чему служе те новине, када не ишшу о нашим њројектима?* И даље, ето, међу нама има људи који не знају да би, уколико желе новинаре на свом скупу, требало и да их позову.

Реакција је још бурнија када новинар сасвим случајно сазна за скуп, оде на њега и похвали га потом у новинама, али га не окити баш свим језичким драгуљима који се од њега очекују. Често се очекује да се **масним словима** напише како је полупразна сала била *дуйке љуна*, како су организатори и учесници били и овога пута *бриљантни*, како су сви присутни *љамешни, даровити, шармантни и леи*. А знате ли ко је најнезадовољнији? Управо неки које смо навикли да увек буду усликани и упитани. Не очекујемо да нам због таквог публицитета подигну споменик, али ни да нас анатемису ако се понекад, уместо њих, на овим страницама појави и неко ко је, мерен њиховим мерилима, *потпуно неважан*.

Драган Јаковљевић

Програм Српске самоуправе VII кварта

О Миланском едикту научно-популарним стилем

ДРУШТВО

Поводом 1700. годишњице од потписивања Миланског едикта, који је био пресудан за развој европске цивилизације, на иницијативу др Александре Ластиф, председнице Српске народносне самоуправе у Ержебетварошу, 25. септембра приређено је спомен-вече у сали библиотеке Српске гимназије „Никола Тесла“ у Будимпешти.

Професор историје Милан Дујмов је окупљенима одржао занимљиво предавање о животу и делатности римског цара Константина Великог (око 272-337), родом из Ниша. Он је 313. године у Медиолану, данашњем Милану, прогласио верску равноправност хришћанске верске заједнице која је до тада трпела стравичне прогоне.

Милан Дујмов је говорио о приликама у Римском царству за време владавине једног од најзначајнијих василевса (царева), о паганској религији Римљана, о положају хришћана пре и после доношења Миланског едикта. Предавач је слушаоцима, махом ученицима и професорима нашег училишта на Тргу ружа, открио и

мање познате појединости из живота цара Константина. Истовремено, он је указао и на корене византијског грба, на симбол двоглавог орла, који представља хармонију између цркве и државе.

Директорка школе, др Јованка

Ластиф, није скривала своје задовољство овим предавањем. Она се похвално изразила о иницијативи Српске народносне самоуправе VII кварта, а такође и о исцрпном казивању Милана Дујмова.

Д. Д.

Конференција у Печују

„Нација, народност, држава“

Научна конференција одржана је у Дому цивилних организација у Печују, у организацији Пољског омладинског удружења овога града. Председник Пољског омладинског удружења Золтан Јожеф Ердеш истакао је да је скуп у Печују организован са циљем да се

осветли положај народности у Мађарској, као и да се услови у којима мањине раде приближе што ширем кругу јавности.

Организатори су позив за учешће на конференцији упутили бројним стручњацима, који се дуги низ година баве истраживањем историјске про-

шлости и културе народности у Мађарској. Међу позванима је био и Антал Паулик, шеф Народносног одељења при Министарству људских ресурса, који је аудиторјум упознао са политичким процесима који су довели до формирања мањинског самоуправног система. Он је говорио о законским одредбама које су уграђене у Основни закон, а тичу се народности, изборима који ће се одржати следеће године и заступништву националних и етничких мањина у Мађарском парламенту.

У оквиру анализе положаја народности у Мађарској, на дневном реду су биле и следеће теме: историјски и културни елементи националног идентитета, значај матерњег језика, књига, библиотека и медија у развоју идентитета, културно наслеђе у животу народности, аутохтоне и миграционе мањине, самоуправни систем с посебним освртом на улогу народносних самоуправа, институционални систем мањина, права народности и питање заступништва мањина, цивилне мреже, њихова функција и финансирање и друге теме. ■

Прекогранични њројекат заштитише вода

Еколошко управљање водама

У оквиру ИПА Програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија у току је реализација пројекта под насловом „Еколошко управљање водама у равничарским пределима“. Пројекат се остварује захваљујући партнерској сарадњи ЈВП „Воде Војводине“, Фонда „Европски послови“ АП Војводине и Дирекције Доњотиског водопривредног предузећа „АТИ-ВИЗИГ“ из Сегедина.

Посао у вредности готово 600.000 евра финансира се средствима Европске уније. Како су нас информисали Чонгор Киш, пројектменаџер и Арпад Херцег, начелник одељења Дирекције Доњотиског водопривредног предузећа „АТИ-ВИЗИГ“, захваљујући заједничким напорима, извршиће се измуљивање водотока Јегричка на територији Сирига у Србији. Радови ће се овде изводити на потезу од шест километара. У Мађарској ће се измуљити нешто више од три километра у једном од канала, у јужном току реке Тисе.

Реализација пројекта „Еколошко управљање водама у равничарским пределима“ почела је 1. фебруара и трајаће 18 месеци.

П. М.

ТЕМЕ И ДОГАЂАЈИ

Делегација Европског парламента посетила Деску

Дешчански пример помаже Србији на путу ка ЕУ

Високе госте, који су у то поморишко насеље стигли у оквиру међународне конференције која се тих дана одржавала у Сегедину, примио је Кристифор Брцан, посланик села, председник Српске самоуправе и руководилац Културно-уметничког друштва „Банат“.

Током сусрета, који је уприличен у згради сеоске Самоуправе, Кристифор Брцан је госте упознао са историјом села, у којем вековима у мирном суживоту и међусобној толеранцији живе Мађари и Срби. Он је говорио и о политичким и економским могућностима насеља које се налази на тремећи Мађарске, Србије и Румуније и где се заправо граниче источна и западна вера.

Он је упознао делегацију са досадашњим резултатима на пољу конкурсања за европске фондове. Зах-

Четворочлана делегација Социјалдемократске фракције Европског парламента, на челу са председником Ханесом Свободом, обишла је поморишко насеље код Сегедина и установе Срба у њему

ваљујући средствима Европске уније, саграђен је Културни, образовни и духовни центар „Свети Сава“, покренуте су и радионице ткања и веза и слично.

Делегација Европског парламента је посетила и новоизграђени центар дешчанских Срба, где је погледала музејску поставку и упознала се са условима под којима се одвија настава у Српској основној школи, односно у Српском забавишту.

Ханеса Свободу је занимао и број илегалних миграната на том под-

рчују. Посету Десци позитивно је окарактерисао и нагласио да погранична насеља, попут Деске, „заслужују много већу пажњу“.

„Утисци су веома позитивни када се ради о заједничком животу Срба и Мађара у овом селу. То је будућност Европе, а овај пример помаже и Ср-

бији да се приближи Европској унији“, рекао је Свобода.

П. М.

Фестивал црног вина у Виљану

Овогодишња берба премашила очекивања

Љубитеља вина је у Виљану ове године било у нешто мањем броју, јер су наплаћиване улазнице по цени од 1500 форинти. Највише гостију било је на новоизграђеном Тргу приредаба, где је организован културни програм и уз учешће КУД-а „Табан“

У Мађарској, која се сматра земљом квалитетних вина, промоција винске културе заузима значајно место. Међу истакнутим винским подручјима посебно место заузима Виљан, који много улаже у квалитет вина и рекламу. Афирмација доброг виљанског вина у Европи и ван ње јесте од посебног значаја. Фестивал вина који се одржава сваке године, поред гастрономског, добија и културно и туристичко обележје.

У организацији Самоуправе града Виљана, Фестивал црног вина приређен је од 4. до 6. октобра. Наступило је и Културно-уметничко друштво „Табан“ из Будимпеште које се одаз-

вало позиву домаћина и Драгомира-Бате Шакића, познатог виноградаря из Виљана. Како нас је информисао Бата, овогодишња берба је премашила сва очекивања.

Играма из Шумадије, Ужица и Мачве, играчи КУД-а „Табан“ измамили су бурне аплаузе публике, коју су чинили Срби са обе стране државне границе, као и многобројни туристи.

Овогодишњи Фестивал црног вина у Виљану био је добро посећен. Нови изложбени простор винара – Трг приредби, који је изграђен захваљујући средствима Европске уније, добио је нове посетиоце.

П. М.

Отворена стална етнографска изложба

Сведочанства о прошлости Срба у Чанаду

Вишегодишњи сан житеља Чанада остварен је 4. октобра када је у Дому народности и заједничком центру Срба и Румуна, отворена стална етнографска изложба која сведочи о прошлости Срба у овом насељу

Изложбу је, после поздравних речи Фрање Колара, председника Српске самоуправе у Чанаду, отворио Боривој Рус, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској. Он је нагласио важност сакупљачког рада за очување и неговање српске прошлости села и истакао задовољство што се овом поставком приказује делић српске културе. Изложба сведочи да су у Чанаду увек живели Срби, који су настојали да очувају матерњи језик и културу.

Ваља рећи да су Чанађани пред посетиоце, међу којима су били и Срби из Велике Чанади и Темишвара у Румунији, изнели заиста богату грађу. Заљубљенике у старине одушевиле су старе фотографије, писани документи и предмети, које су Чанађанима у аманет оставиле Мила и Стана Јешић. Нико од присутних није остао равнодушан видевши старе матичне књиге с краја 19. века. Ове књиге и друга драгоцене документа права су

сведочанства о прошлости Срба у Чанаду.

Међу уникатима се налазио и „Споменар“ у којем се може прочитати запис Стојана Вујичића из 1954. године. Изложене су и матичне књиге Српске православне црквене општине у Чанаду из 1886. и 1892. године.

Својерсни празник српске културе у Чанаду својим наступом учинио је богатијим и оркестар из Велике Чанади у Румунији.

Свечано отварање сталне етнографске поставке у Чанаду окончано је пригодним пријемом. И док су тамбураши свирали, многи су са сузама у очима прелиставали старе документе и фотографије, који су их вратили у прошлост када је у овом насељу живео много већи број Срба. Сада их овде живи далеко мање, а њихов напор крунисан је отварањем сталне етнографске изложбе.

П. М.

Аница Шошић-Крунић, уметнички руководилац, КУД-а „Опанке“ (1)

ИНТЕРВЈУ

Помашки фолклористи на прагу великог јубилеја

Госпођо Шошић, да ли можете да се, за наше читаоце, присећите околности у којима је формиран КУД „Опанке“?

— Групу смо формирали давно, пре тридесет година, овде у Дому културе у Помазу. Тада још нисмо имали име, радили смо у оквиру Клуба. У то време је отворен овај Дом културе, тако да се може рећи да смо заједно одрасли. Једна моја пријатељица је почела да ради као директорка Дома културе и она ме је замолила да водим фолклорну групу. Почела сам доста скромно, са малим бројем кореографија, али је с временом све дошло на своје.

На првом састанку је било 40 играча. Почели смо с играма које се играју код нас на баловима. Најважније је било да се деца забаве и науче наше плесове. На крају се издвојила једна стална група и њих сматрамо оснивачима овог друштва.

Српско културно-уметничко друштво „Опанке“ увелико се припрема да свечаним концертном обележи три деценије постојања и рада. Иако се прослава поклопила са највећом беспарицом до сада, надају се да ће публици достојно презентовати плодове рада садашње и претходних генерација играча

Кричковића, који је био и остао кореограф КУД-а „Луч“. Била сам у пријатељским односима са Оркестром „Вујичић“, а поред тога доста добро познајем народне обичаје.

Када је група почела да се развија, у Мађарској су почели да се одржавају разни кампови и семинари за децу. Први је био у Мохачу, а други у Баји. Тада смо почели редовно да одлазимо на те семинаре, што је значајно помогло раду и развоју групе. Први велики камп је одржан у Батањи

ли и посебно вредне награде које сте освојили у прошлој тридесет година?

— Освојили смо прво место на Фестивалу народног стваралаштва Срба из дијаспоре, које је одржано у Србији и друго место на Европској смотри српских фолклора. На ове смотре смо једно време редовно одлазили, као група коју сам споменула на почетку. Са њима сам радила више од петнаест година. Обишли смо већи део Европе и освојили велики број на-

Кажете да сте скромно почели, на који начин сте унапређивали своје знање и умеће?

— Годинама сам се усавршавала и напредовала. Најпре сам играла у КУД-у „Луч“, који је постојао док су српска и хрватска школа биле спојене. Када су се школе раздвојиле, настали су српски КУД „Табан“ и хрватски КУД „Луч“. Након тог раздвајања нисам имала ни посебну вољу, а ни времена за плес. У том тренутку је уследила понуда моје пријатељице.

Имала сам материјале од Антуна

пре 20 година и ми га свих ових година посећујемо. Првобитно су у кампу били Румуни, Словаци и Срби, а од краја '90. година је он српски. Љубомир Вујичин из Врбаса је већ годинама кореограф у том кампу.

У Мађарској сарађујемо са Антуном Кричковићем. Он нам је радио две кореографије: Буњевачке игре и Ружичаво, које је веома захтевно и није се изводило на позорници.

Можете ли да издвојите значајније манифестације на којима сте као друштво учествова-

града. Међутим, како су они одрасли и напустили групу, ја сам морала да кренем све испочетка.

Једне године смо добили Светосавску награду од Самоуправе Срба у Мађарској. Такође смо једном били на Фолклорној смотри у Линцу. У Мађарској смо били на фолклорној смотри у Ковину и у Десци, где смо освојили друго место. Оно о чему немамо конкретне документе, већ само успомене, јесте Финска 2000. године, где смо наступали на једном мањем дечјем фестивалу. Такође смо у више наврата путовали у Немачку, на фестивале.

На који начин сте финансирали огласке у иностранство?

— Тада се још могло путовати, јер смо се стално пријављивали на конкурсе, којих данас више нема.

Како се данас финансираше?

— Данас је веома тешко и зато не идемо ван Мађарске. Новац који сакупимо од наступа је недовољан у односу на трошкове. Деца плаћају чланарину и бесмислено је повећавати тај износ, када има случајева да цела породица иде на фолклор. Од

њихове чланарине платимо изнајмљивање простора. За 20. годишњицу смо могли сакупити пристојну суму, међутим сада већ не. Тада смо, поред наступа, успели да издамо и једну књигу о нашем раду, ЦД и мајице које смо поделили нашим члановима.

Сада имамо обећања од Српске самоуправе у Мађарској, Културног и документационог центра Срба у Мађарској, Српске самоуправе у Помазу и Српске самоуправе у Бати. Следећи план нам је да пошаљемо апел за помоћ у сваки квартал и и надамо се позитивним одговорима.

Да ли вас на пробама прати оркестар?

— Сада немамо оркестар ни на пробама, ни на наступима. До 20. годишњице смо га имали — пратио нас је један оркестар који су чинили наши бивши чланови, група „Шендерге“, коју чине потомци чланова Оркестра „Вујичић“. После њих је формиран један калашки тамбурашки оркестар, који нас је пратио 6-7 година. Међутим, и они су отишли након што смо се ми, такође, распали. Ми већ десет година немамо оркестар, али је срећа у свему томе што сам до сада сакупила довољно квалитетног музичког материјала.

Да ли ношње изнајмљујете, имате оригиналне или шијете на основу оријинала?

— За три деценије нисмо успели да сакупимо довољно новца за оригиналне ношње. Имамо слике, а неке делове ношњи, попут појаса, прслука, опанака, шаље нам Љубомир Вујичин из Врбаса. Остатак шијемо и до сада су сви који су нас гледали мислили да су ношње оригиналне. Морам да се захвалим својој одличној кројачици у Помазу, која нам је до сада направила 7-8 врста ношњи са различитих подручја.

Имасте ли посебне часове певања?

— Ту нам много помаже Анамарија Фаркаш, која је иначе познатија мађарска певачица, како у Помазу, тако и широм Мађарске. Њена помоћ нам много значи, али она са нама ради само пред велике наступе. Пробе су нам углавном тако подељене да увек имамо бар пола сата певања, пошто свака игра има и вокални пратњу. У групи имамо много талентованих жена, укључујући и моје кћерке, тако да нам певање не представља проблем. (...)

Разговор водила: Данијела Тот

ПОМОЗИТЕ КУД-У „ОПАНКЕ“

Сви који могу и желе да помогну рад и обележавање тридесетогодишњег јубилеја КУД-а „Опанке“, то могу учинити уплатом добровољних прилога на банковни рачун овог друштва.

Број рачуна:

10103874-11431243-00000001

КУЛТУРА

Калашки Фолк фест

Смотра српског фолклора у Мађарској

Играчко умеће, богато културно наслеђе и српску традицију, пред бројном публиком приказало је пет културно-уметничких друштава, а вече је својим гласом улепшала и вокална солисткиња Кристина Ивановић, из Републике Српске

динама својих чланова, млада фолклорна група, која је освојила симпатије посетилаца домаћих фестивала, а упознала их је и публика у Македонији и Хрватској.

Дешчански КУД „Банат” је друштво са најдужим стажом у очувању и не-

Кристина Ивановић

Једна у низу манифестација у оквиру Месеца српске културе, одржана је 29. септембра у Калазу. Наступ фолклорних група из Мађарске на манифестацији под називом „Фолк фест и плесно вече” (Folk feszt és táncház) почео је у 18 часова, у Културном центру „Карољ Кош” (Kóós Károly Művelődési Ház és Könyvtár) познатијем као „Сеоска кућа”.

Млада и талентована уметница из Бања Луке Кристина Ивановић, иако има тек осамнаест година, већ је остварила бројне наступе на српским и европским фестивалима, на којима је освојила велики број награда. Наступивши у паузи између првог и другог дела програма, као и на самом крају, Катарина је отпевала песме: „Република Српска”, „Црвени цвет”, „Косовски божури” и „Тамо далеко”.

Двочасовни програм, подељен у две целине, проте-

као је без праве паузе, што публици није сметало. У оба дела програма наступила су сва гостујућа културно-уметничка друштва, која су извела сплетове игара из различитих региона Србије.

Први су на бину ступили чланови Културно-уметничког друштва „Опанке” из Помаза и представили се „Играма из Мачве”, а у другом делу програма „Играма из Крајишта” (више детаља о овом КУД-у, у интервјуу са његовим руководиоцем Аницом Шошић-Крунић, на 5. страни СНН-а).

После њих публици су се представили чланови КУД-а „Табан” из Будимпеште. Они су у првом делу програма извели „Игре из Шумадије”, док су у наставку приказали лепоте играчког

КУД „Опанке”

КУД „Рузмарин”

наслеђа из Ниша. КУД је основан 1994. године. Захваљујући труду и истрајном раду чланова, овај ансамбл данас важи за један од водећих у српском расејању. Поред редовних наступа у главном граду Мађарске, КУД „Табан” гостује на фолклорним фестивалима широм Мађарске и у иностранству.

Трећи су на сцену изашли чланови Фолклорног ансамбла „Рузмарин”, који су се представили „Играма из нишке регије”. „Рузмарин” је основан 2004. године у Помазу, а чине га подједнако Срби и њихови пријатељи Мађари, који посећују српске играчке. Седиште ансамбла је премештено у Чобанац. Поред 25 сталних чланова, прикључило се и неколико извођача

говању српског фолклора и традиције. Основан након Другог светског рата, одавно је стекао завидан реноме у Мађарској и иностранству. Поред многобројних наступа у свим деловима Мађарске, КУД „Банат” је српске мелодије, игре и песме изводио у Србији, Пољској, Немачкој, Француској, Аустрији, Шведској, Швајцарској, Италији, Бугарској, Румунији, Украјини, Тунису, на Малти, Мадери и Сардинији. У својим наступима најчешће представљају банатску регију, али су у Калазу извели и „Сплет игара из Владичиног Хана и Ибарског Колашина”. Сјајни музичари, предивне народне ношње и инспиративне кореографије ансамбала оставиле су публику без даха.

Бојања културна јесен у граду на Тиси

Почели Дани српске културе у Сегедину

У организацији Српске заједнице и Самоуправе Срба у Сегедину, у том граду у току је културна манифестација која ће трајати до 27. октобра

Након поздравних речи Боривоја Руса, председника Српске заједнице Сегедина, традиционална манифестација је почела отварањем изложбе чланова Удружења уметника „Круг” из Будимпеште, који су током лета у оквиру Ликовно-поетске колоније „360 степени” стварали у Десци, једној од српских оаза у Мађарској.

Свестране уметнике различитих профила представио је Милан Ђурић, председник Удружења уметника „Круг”, који је говорио о мисији и циљевима ове организације.

Манифестација Дани српске културе у Сегедину настављена је 16. октобра у Дому народности у Сегедину, тзв. „српском плесачницом”.

Представљени су и српски специјалитети и отворена фото-изложба посвећена српским црквама у Поморишју, аутора Бориса Бекића. У оквиру ове манифестације на програму је било и предавање познатог историчара и културолога Стевана Бугарског, уз гостовање хора из Темишвара.

Као што смо већ најавили, 25. октобра гости сегединских Срба биће браћа Милан и Драгомир Дујмов. Манифестација Дани српске културе у Сегедину биће окончана 27. октобра, када ће се у српској православној цркви служити парастос књижевнику Милошу Црњанском који је рођен у Чонграду 26. октобра 1893. године.

П. М.

КУД „Банат”

народне музике, што је ансамблу омогућило да има музичку пратњу на домаћим и иностраним фестивалима.

КУД „Весели Сантовчани” овога пута се представио „Сплетом игара из Буцака”. У другом делу програма Сантовчани су извели „Игре из Пчиње”. Друштво за очување традиције народности из Сантова на свом репертоару, поред српских, има и хрватске и мађарске игре. Ово је, по го-

Петар Крунић, представник Српске народносне самоуправе у Калазу искористио је ову прилику да најави следећу Смотру српског фолклора у овом месту. Она је планирана за почетак новембра и имаће госте из иностранства. „Фолк фест” је одржан уз подршку Културног и документационог центра Срба у Мађарској и Српске народносне самоуправе у Калазу.

Катарина и Ренато

Мирјана Зарић

ЧОВЕК (6)

Можда треба да промени све, да одустане од своје ништавне славе и да се одрекне људи. Ако учини тако, и ако напусти све, неће му остати ништа. Седи са празном флашом и пита се каква ће му смрт бити. Кад га не буде и кад све једном прође, а биће ускоро, јер ту је, назире врата која воде у бесповратно, пита се какве ће жалости бити за њим. И ко ће га оплакати. Испратиће га у старом поштовању и брзо га заборавити.

Можда ће га помињати у сећањима на неку мудру реч, на неко изјављење које је донео игром случаја. И то ће бити све. Нема сина да га наследи, нема жене да за њим пусти сузу и обуче црно у жалости. Нема никог. Разићиће се сви кад га положи у гроб и остаће иза њега једно велико ништа.

Зар је то награда? Зар је то прослава његовог пута?

Ако је тако, зашто не промени свој живот? Може. У његовим је рукама. Ако има излаза, треба похрлити ка њему док још није измакло време. И треба бежати главом без обзира. Или се помирити са чињеницом да је ипак све прошло и да повратка нема. Да треба да убија сате, ишчекујући судњи дан и ослобођење душе.

Добар је он човек. Патио је много, често. Нико то не зна. Можда само ја. Признао ми је једном. Давно. После је заплакао и молио да опростим његовој лудој глави.

Опрштам ти, добри човече! Иако си крив јер си постао лош, иако си допустио да те поткупе прљава дела, ружне навике и зле особине. Опраштам твојој несрећној и страхом обузетој души. И не мари за мене. Мени је лако. Иако често плачем над твојим животом. Ја те волим и можда те волим више него себе, а ти... Ти ни себе не волиш... Како ћеш онда мени подарити бар мало љубави... док нам се казале не зауставе и док не умре наше време...

Крај

СВЕТИОНИК

Они који пошискују своју жељу чине то зашто што је њихова жеља довољно слаба да може да буде пошиснућа.

Вилијем Блејк

Никада се не јавља жеља коју не можемо да исцунимо.

Ричард Бак

Са људима који спреме друшачијим циљевима, не могу се правити заједнички планови.

Конфуције

Пушјујућа изложба фотографија Ивана Јакшића

„И би светлост...”

У обновљеном простору здања у порти будимпештанске српске цркве, отворена је изложба уметничких фотографија дугогодишњег СНН-овог фоторепортера и уредника фотографије

На почетку свечаног отварања изложбе Ивана Јакшића, будимпештански парох о. Зоран Остојић је изразио задовољство што се у склопу „Месеца српске културе” приређује и поставка уметничких фотографија овог аутора, инспирисана православном духовношћу.

Милан Ђурић, директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској, рекао је да је Иван Јакшић визуелни хроничар наше заједнице, чије ће дело остати и за будуће генерације које ће на тај начин сазнати како смо живели и радили.

Иван Јакшић је, иначе, познат по томе што не воли да држи говоре, па је тако било и овога пута. Овај врсни уметник фотографије сматра да је све оно што је имао рећи овековечио и оставио у аманет долазећим нараштајима. И заиста, посматрајући његове слике просто нам се чини како из њих избија енергија наше мо-

литве, прожима нас мелодија литургијског појања и обавија лепота „слатког православља”, како је на једном месту написао наш Милош Црњански.

Свештеници у певници, утонули у красоту појања и не примећују око Ивана Јакшића. Они раде свој посао, а Иван нам краде пролазност за вечност. На једној од бројних слика примећујемо руку заустављену у ваздуху изнад нафоре, која ће се ускоро претворити у тело Христово. Постали смо, неочекивано, сведоци древне драме, која се понавља вековима и увек доноси ново осећање, као што се и реч сваким новим ишчитавањем Јеванђеља наново рађа у нама самима. Девојчица испред целиваонице и не примећује икону свеца који је благо посматра из позадине и чува сваки њен уздицај и трептај дечје маште. Осмех калуђерице у опходу око нашег Грабовца никада се неће загуби-

КУЛТУРА

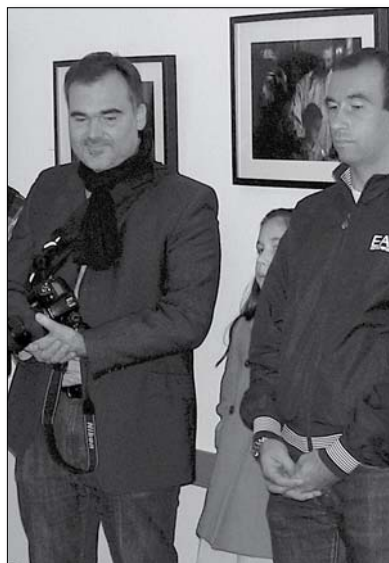
ДОЖИВЉАЈ БОЖАНСКЕ ДРАМЕ

Гледамо делиће времена и тренутке пролазности, застајемо на моменат и захваљујући Ивану Јакшићу постајемо део чуда. Погледади, нечујне речи, обриси лица свештеника и монаха уроњених у спасоносну молитву, носе у себи поруку. Порука је једноставна и лепа као прва молитва док уносимо пламичке у наша кандила душе. Посматрамо седокосе калуђере, богољубне свештенике, предачке ђаконе и светлост која пада на њихово теме, браду и лице. Сав овај визуелни угођај претвара се у непоновљиви сакрални доживљај божанске драме, која постаје део нашег битисања.

ти. Има ли лепшег осмеха од чистоте људске душе? Уколико смо хришћани, одговор нам је јасан.

Захваљујући уметности Ивана Јакшића, ми постајемо богатији сваким новим усхићењем које нам дарује овај врсни познавалац и кротитељ делића бескраја.

Д. Д.

Редакција Српских недељних новина из Будимпеште расписује традиционални

Конкурс за књижевну награду „Милован Видаковић”

— за најбољу необјављену крајњу причу на српском језику —

Право учешћа на конкурсима имају аутори који стварају на српском језику, без обзира на држављанство и место становања. Један аутор може послати највише једну причу, дужине до 30 куцаних редова (величина слова 12). Тема је слободна, а радови треба да буду потписани шифром. Податке о себи (краћа биографија, поштанска и електронска адреса, број телефона) достављају у посебном коверту, који заједно са ковертом у коме се налази прича шаљу као једну пошлицу.

Причу треба послати у три одштампана примерка на адресу:
SZERB ORSZAGOS
ONKORMANYZAT
SZERB HETILAP
FALK MIKSA U. 3.
1055 BUDAPEST
HUNGARY

Пристигле радове оцењиваће стручни жири, а у обзир ће бити узете приче које у редакцију Српских недељних новина стигну до 8. децембра 2013. године.

Аутору најуспелије приче припаће Награда „Милован Видаковић”,

која подразумева плакету са ликом овог писца и златник са ликом Светог Саве.

Жири ће одлуку донети до 15. јануара 2014. године и објавити у медијима (Српске недељне новине, сајт РТС-а, сајт Конкурси региона), а награђеном аутору признање ће бити уручено крајем јануара, на традиционалној Светосавској академији у Будимпешти.

Детаљније информације заинтересовани могу добити путем имејл адресе:

nedeljnenovine@gmail.com

ФИЛМ Познатио филмско остварење приказано у Мађарској

Пештанска публика осетила „Мирис кише на Балкану“

Пројекција филмске приче „Мирис кише на Балкану“, била је саставни део овогодишњег „Месеца српске културе“, који под покровитељством Самоуправе Срба у Мађарској организује њен Културни и документациони центар. Куриозитет је свакако било гостовање аутора серије и познатог глумца Љубише Самарџића и могућност да публика у биоскопу „Верешмарти“ поразговара са гостом.

Филм говори о сефардској породици Салом, која се из Беча доселила у Сарајево, о оцу Леону, мајци Естери и њених пет ћерки. Тог топлог јуна 1914. године избија Први светски рат. Захваљујући пожртвованости мајке Естере, породица Салом током ратних година, недаћа и оскудице живи скромно и спокојно. Енергична ћерка Нина отвара модни салон шешира. Најстарија ћерка Бука удаје се за Данијела Папа, младог Сефарда који има много пријатеља међу Србима. Један од његових пријатеља, Игњо Шкорић, на вечери поводом Букиног и Данијеловог венчања привлачи пажњу Нине Салом. Нина већ при првом сусрету схвата да је заљубљена у снажног и грлатог Херцеговца, али рат их раздваја. Бланка ће, на истој вечери, приметити Марка Кораћа, елегантног и амбициозног момка из Мостара који у Сарајеву почиње да развија посао. Чим се вратио са ратишта, рањени Шкоро проси Нину.

У оквиру „Месеца српске културе“, љубитељи српског филма су у будимпештанском биоскопу „Верешмарти“ имали прилике да погледају познату филмску трилогију Љубише Самарџића и поразговарају са прослављеним глумцем

Ово наилази на велику осуду сефардске заједнице у Сарајеву која удају за хришћанина – иновераца – сматра огрешењем о древну традицију и обичаје сефардских Јевреја.

Једна од тетки Салом чак баца клетву на ћерке Салом. „Дабогда се све удале за хришћане!“, куне она. Ипак, стављајући срећу своје ћерке испред клетви, отац и мајка попуштају и дају

Нини свој благослов да се уда за православца.

„Мирис кише на Балкану“ снимљен је према роману књижевнице Гордане Кујић. Овај аутентичан, популаран и цењен роман, о коме лепо говоре и писци попут Давида Албахарија, Оскара Данона, Игора Мандића, Симхе Кабиљо и многих других, преведен је на енглески, немачки, француски и руски језик.

Протеривање Јевреја из Шпаније 1492. године било је сеоба народа. Њихова срећа била је у томе да се домогну Турске, у којој им је султан Бајазит пружио руку спаса. Међутим, неман историје вукла их је од немила до недрага, и протеране Јевреје и њихове потомке довукла и до Сарајева. О њима прича „Мирис кише на Балкану“, породична сага која се дешава за време великих историјских прекретница у 20. веку и која носи са собом делић историјског значаја прекретнице у општој историји јеврејског народа.

„Мирис кише на Балкану“ је, како каже Љубиша Самарџић, „пројекат од општег, цивилизацијског, културног и уметничког значаја, о суживоту као смислу и личној животној срећи“.

Роман Гордане Кујић је најпре екранизован као успешна истоимена серија. Од обиља материјала који је настао приликом продукције, начињен је филм „Мирис кише на Балкану“, а затим и још два наставка.

Д. Ј.

ВРЕМЕПЛОВ

18. октобра 1692. – Постављен је камен темељац Петроварадинске тврђаве код Новог Сада, која је постала једно од најзначајнијих аустријских стратешких утврђења у борби против Турака.

18. октобра 1842. – Рођен је српски политичар, економиста и историчар Чедомир Мијатовић, члан Српске краљевске академије, утемељивач Народне банке Србије.

19. октобра 1918. – У Загребу је у Првом светском рату Народно веће Срба, Хрвата и Словенаца донело Декларацију о уједињењу свих Јужних Словена у једну државу.

19. октобра 1932. – У Београду је отворен Коларчев народни универзитет, задужбина Илије Милосављевића Коларца.

20. октобра 1944. – Снаге партизанских јединица и руске војске, заузеле су Београд, ослободивши га од четворогодишње немачке окупације.

21. октобра 1941. – Немци су у Крагујевцу у Другом светском рату стрељали више од 7.000 цивила, међу којима и ученике крагујевачке Гимназије.

21. октобра 1991. – На основу одлуке Председништва СФР Југославије, јединице Југословенске народне армије напустиле су Словенију.

22. октобра 1811. – Рођен је мађарски композитор Ференц Лист, легендарни пијанистички виртуоз који је изградио модерну

клавирску технику и дао клавиру снагу оркестра.

22. октобра 1887. – Уреду за патенте у Њујорку Никола Тесла пријавио је шест проналазака, међу којима и вишефазну наизменичну струју. Изуме је 1888. откупила фирма „Вестингхаус“ и њихову примену приказала на светској изложби у Чикагу 1893.

22. октобра 1912. – Трећа српска армија генерала Божидара Јанковића потукла је у Првом балканском рату турске снаге и ослободила Приштину.

22. октобра 2000. – Посмртни остаци једног од највећих српских песника Јована Дучића пренети су 57 година након његове смрти из америчког места Либервил и сахрањени у родном граду Требињу у Републици Српској.

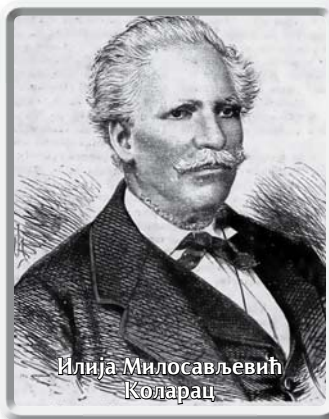
23. октобра 1789. – Рођен је српски новинар и публициста Димитрије Давидовић, аутор првог устава у модерној српској историји познатог под именом Сртењски устав (1835).

Покренуо је и уређивао „Новине сербске“ (1813-22) у Бечу.

23. октобра 1912. – Почела је битка код Куманова у Првом балканском рату, у којој је српска војска нанела тежак пораз турским трупама.

23. октобра 1944. – Совјетска Црвена армија ушла је у Другом светском рату у Мађарску.

23. октобра 1956. – Уличним демонстрацијама студената и радника у Мађарској је почела антикомунистичка побуна, коју су совјетске трупе угушиле у крви 4. новембра 1956. ■

Илија Милосављевић
Коларац

ИМЕНИК

Самоуправа Срба у Мађарској

Тел. +36 1 331 5345
Имејл: ssm@t-online.hu
Веб: www.szerb.hu

Амбасада Србије у Будимпешти

Тел. + 36 1 322 98 38
Имејл: budapest@amb.srbije.net
Веб: www.budapest.mfa.gov.rs

Културни и документациони центар Срба у Мађарској

Тел. + 36 1 269 01 00
Имејл: kd.centar@gmail.com
Веб: http://kdc.szerb.hu

Српске недељне новине

Тел. + 36 30 477 82 33 (секретаријат)
Имејл: nedeljenovine@gmail.com
Веб: www.snnovine.com

Педагошко-методолошки центар

Тел. + 36 70 434 55 76
Имејл: szerbpedkp@gmail.com

Српски институт

Тел. + 36 1 782 16 39
Имејл: info@srpskiinstitut.hu
Веб: www.srpskiinstitut.hu

Радио програм на српском језику МТВА

Тел. +36 72 518 330
Имејл: radios@radio.hu
Веб: www.radio.hu

Српска самоуправа у Будимпешти

Тел. + 36 1 269 06 33
Имејл: ssb@freemail.hu

Епархија будимска

Тел. + 36 26 31 44 57
Имејл: orthodox.diocese@serb.t-online.hu

Музеј Епархије будимске

Тел. + 36 26 31 23 99
Имејл: serbmus@serb.t-online.hu

Храм св. Георгија у Будимпешти

Тел. + 36 1 78 80 605, + 36 30 989 61 39
Имејл: otacoran@hotmail.com
Веб: www.hramsveorgijabudimpesta.rs

Српско позориште у Мађарској

Тел. + 36 30 653 1871
Имејл: szinhaz@szerb.hu
Веб: http://szinhaz.szerb.hu

Српска школа „Никола Тесла“

Тел. +36 1 351 65 50
Имејл: szerbisk@freemail.hu
Веб: http://nikola-tesla.net

Српска основна школа у Батањи

Тел. + 36 68 456 006
Имејл: szerb-iskola@freemail.hu
Веб: www.szerbek-battonyan.hu

Српска основна школа у Десци

Тел. + 36 70 23 33 821

Српска основна школа у Ловри

Тел. + 36 24 482 583

Радио Јужни ветар, FM 98.0 и 91.6

Тел. +36 20 499 5014
Имејл: radiojuzni@gmail.com
Веб: www.radioszentendre.hu

Бајске лејенде (10)

Очај због непознавања језика предака

Мита Поповић је непојмљиво усамљене и дуге часове проводио зурећи у ништавило поред тромог Дунава. Гелертово брдо увијено у своју тишину уздизало се на супротној обали и ниједном није дошапнуло случајни слог утехе. Текелијин завод је за Поповића представљао усамљено, бујним зеленилом обавијено острво чије обале поново треба открити. Попут митске Атлантиде о којој је писао Платон. Незнање језика својих предака бацало га је у очај. Сматрао је то неопростивим грехом попут хуљења на Светога Духа. У њему се пробудио неки маскирани, до тада потпуно непознати лик, који му је указивао на каљугу и беду у коју је запала његова душа. Мита је испрва сумњао да је тај глас проистекао од нечастивог који пре упокојења жели да му ум задоји црнилом. Срдито се опирао његовом подсмеху који је сваке ноћи бивао све јачи и бучнији. Дуго није говорио о својим душевним тегобама. Стидео се и себе и своје затечености.

Прошло је много времена док се најзад успео одупрети звуцима ноћи. Захваљујући својим Текелијанцима, Мита Поповић је полагано почео да усваја српске речи и да открива

Текелијин завод је за Миту Поповића представљао усамљено, бујним зеленилом обавијено острво чије обале поново треба открити. Попут митске Атлантиде о којој је писао Платон. Незнање језика својих предака бацало га је у очај

нови свет попут Колумба који је трагао за чаробним острвом Антила.

Учење српског језика и писање песама није утицало на његове студије. Испитна комисија је 1864. годину дана по стицању дипломе, младом „јурату“ понудила посао у градском суду. Поповић је брзо напредовао. Радио је у бајском Магистрату као велики бележник, а три године доцније отворио је самосталну адвокатску канцеларију. Међутим, прасак пиштоља оне пијане јулске вечери 1877. године, измениће даљи ток његове судбине.

У Сомбору ће за кратко време стећи углед и бити веома цењен као уважени адвокат, а посебно и као песник који је тада своје стихове већ писао и на српском језику. Незадуго је упознао и пријатељевао са многим уваженим личностима онога доба: Светозаром Милетићем, Јованом Јовановићем Змајем, Лазом Костићем, Сте-

БАШТИНА

ваном В. Поповићем, Јашом Томићем, а поготово са Јованом Пачуом, популарним композитором, са којим ће гајити посебно интимне односе.

Поповић је био присталица политичких идеја Светозара Милетића. Писао је ватрене бојне песме, буднице и винске стихове.

Прва Поповићева песма на српском језику „Ој“ настала је током 1862. године. О томе је сам аутор забележио следеће: „Кад сам се у језику српском мало извештио, пријавим се и ја за рад у седници Преодничној, и након неколико дана прочитах своју прву песму ‘Ој поточе, ој поточе...’ која је примљена са великим одушевљењем“.

Поповићева поезија штампана је у „Даници“, „Јавору“, „Летопису“, „Змају“ и многим другим угледним тадашњим листовима и часописима. Колико је био популаран говори и чињеница да су се на насловној страни првог броја сомборског листа за младе „Голуб“ (1872) нашли стихови Мите Поповића. Најпознатије његове песме као „Саградићу шајку“, „Ситан бисер“, „Сабљо моја димишћу“, „О Видову дну“, „Гусле моје јаворове“, „Светозару Милетићу“ и „Шалајдаладаном“ биле су радо певане у народу. Бројни композитори попут Јована Пачуа, Аксентија Максимовића, Миту Топаловића и Драгутина Блажека компоновали су мелодије на његове стихове. (...)

Драгомир Дујмов

Занимљиве чињенице о коси

Састав косе говори о нашем животном стилу

После коштане сржи, коса је та која најбрже расте. Студије показују да су мушкарци у предности, односно да њихова коса брже расте. Просечан животни век длаке на глави је пет и по година.

* Коса, односно цела кика, јака је као алуминијум.

* На основу само једне длаке, научници могу много тога да открију о вама, рецимо – шта сте протеклог месеца јели или у ком крају света сте живели. Длака може да се користи и за френзичко тестирање дроге и тако обезбеди кључне информације током истраге.

* Коса белаца, у просеку, почиње да седи после 34. године, док Африканцима и Азијатима поседи после 47. Статистика показује да су Азијати мање склони ћелављењу од Африканаца и белаца.

* Чешљање је здравије за косу од четкања.

* Да би коса била здрава, исхрана треба да се састоји од јаја, лососа, шаргарепе, зеленог поврћа и витамина Ц и Д.

* Многи шампони против перути заправо оштећују косу.

* Још је у античком Риму коришћена верзија виклера какви данас

Насупрот увреженом мишљењу, шишањем косе не убрзавате њен раст, нити можете да промените квалитет длаке. – Многи шампони против перути заправо оштећују косу. – У доба ренесансе жене су чупале комплетан предњи део косе да би им чело изгледало веће

* У доба ренесансе жене су чупале комплетан предњи део косе да би им чело изгледало веће.

* Пре XIX века, Европљанке су прале косу знатно ређе него данас, највише двапут месечно. Увече би је распуштале и четкале да би уклониле старе наслаге уља.

постоје. Перике и фризури биле су знак друштвеног статуса.

* Стари Египћани фарбали су црну косу каном, а Римљани су је избеливали хидроген-пероксидом.

ЖИВОТНИ СТИЛ

* Само четири одсто светског становништва има црвену косу. Највећи проценат природно риђокосих људи налази се у Шкотској (13%) и Ирској (10%).

* У средњем веку риђа коса је сматрана обележјем вештица, па је око 45.000 жена мучено и спаљено на ломачи или удављено у води.

* Почетком XVII века народ је веровао у виле и вилењаке који се појављују на југозападу Енглеске. Обично су их цртали са црвеном косом, која је била знак њихове несташне природе.

* Боја косе, коже и очију одређена је генима. Боја косе је одређена интеракцијом две форме пигмента, еумеланина и феомеланина, који се производе у меланоцитима, ћелијама меланина. Како меланоцити пропадају с временом, коса почиње да седи а касније и да бели. ■

НЕВЕН

Деца са Косова и Метохије гостовала у Мађарској

У оквиру праксе размене ученика, недавно су основношколци са Косова и Метохије боравили у једној од суботичких школа, а том приликом родила се идеја да српска деца са Косова и Метохије и Будимпешту и да се упознају са српским знаменитостима мађарске престонице.

У граду који се често, с правом назива и „краљицом Дунава“ посетили су српски православни храм св. великомученика Георгија, где их је поздравлио и о прошлости цркве говорио месни парох о. Зоран Остојић. Том приликом су малишане закуском и топлим речима дочекали представ-

ници Српске православне црквене општине у Будимпешти на челу са Миланом Кићевцем, који је био и иницијатор овог гостовања.

Током боравка у Будимпешти деца из разних српских места Косова и Метохије посетила су и Српску основну школу и гимназију „Никола Тесла“, где им је о историјату, задацима и функцији наше васпитно-образовне институције говорила директорка др Јованка Ластаћ. После обиласка школе, у част гостију припремљен је ручак. Истога дана ђаци са Косова посетили су Сентандреју, њене српске храмове и музеј Епархије будимске. Д. Д.

МЛАДИ ЗА МЛАДЕ

НОВЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ (2)

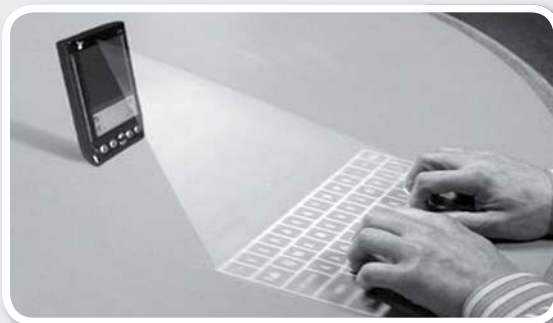
Најновији развојни талас информатичких система доноси сасвим другачији вид комуникације како међу људима тако и у комуникацији људи са рачунарима.

У веома блиској будућности очекује се да ће компјутери добити способност да осећају примљене информације као што су укус, додир и мирис. Мобилни телефони ће имати уграђене сензоре који ће нас обавештавати на основу нашег даха ако је у зачетку нека болест односно да ли имамо инкубацију одређеног сезонског вируса. Преко екрана мобилних телефона и монитора рачунара моћи ћемо да веродостојно опипамо одређену врсту тканине.

На овогодишњим сајмовима напредне електронике у Америци и Европи представљена је и нова Ен-еф-ци технологија (комуникација на близину, NFC Near Field Communication). Она корисницима, између осталог, омогућава да рукују својим кућним апаратима једноставним прислањањем смарт телефона на ове. Могло би се рећи да вам телефон у том случају служи као даљински управљач за веш машину, фрижидер, микроталасну пећницу итд. И не само то, јер унапређена смарт технологија омогућаје својим корисницима да дају команде кућ-

ним апаратима без обзира на раздаљину и место на ком се тренутно налазе. Тако се веш машина може покренути са радног места власника, а са те удаљености бићете у могућности и да задате посао свом усисивачу, да укључите клима уређај и сл.

Смарт апликација екрана на вратима фрижидера нове генерације, показује рок трајања намирница, њихову количину и основна нутриционистичка својства. Предвиђене су функције које вам препоручују рецепте и јеловник на дневном, недељном или месечном нивоу, све у завис-

ности од вашег пола, узраста, висине и тежине.

Веш машине имају опцију да саме дијагностикују свој евентуални квар.

Такође, занимљива и веома корисна апликација је и она која контролише потрошњу електричне енергије кућних апарата и то усклађујући њихов рад према дневним тарифама у оптималној мери.

Тако су се на тржишту појавиле и нове микроталасне пећнице са Ел-сиди екраном (LCD), који вам омогућаје

Најисци ученика из Будимпеште

Мој кућни љубимац

Мој пас Шепард

Мој љубимац је један пас. Овај пас није обичан, он је за мене најбољи. Сваки дан се само играмо и шетамо, а заједно и спавамо. Мој пас се зове Шепард. Он има црну длаку и јако је јак. Воли када може да пође са мном свугде. Волимо заједно да радимо домаћи, да заједно играмо, да скупа гледамо телевизијски програм.

Мој пас има тек четири године и због тога се понаша као да је скакавац.

Зора Јеленчић, 4. разред

Моје пиле Пвити

Моје пиле се родило 30. септембра 2013. године. Зове се Пвити, има жуту боју перја. Воли да једе млевени кукуруз, прекрупну. Обожава да трчи са другарима. Много је неваљало. Увече у десет сати када идем да затворим пилиће и кокошке, онда се моје пиле још игра у трави. Волим га много! Пошто је у великом дворишту, кљуцка траву по цео дан и јури остале животиње. Када ујутру идем да их нахраним моје пиле прво дотрчи до мене. Моје пиле Пвити када ме угледа увек се развесели.

Нађа Ибрахим, 4. разред

Мој пас Цеки

Мој љубимац је мој пас, женка и зове се Цеки. Она јако воли да се игра са мном. Има две године. Нажалост, она не живи са нама јер не сме у старину да живи и сада живи код баке. Це-

ки се дружи са бакином мачком и са комшијским псом. Једва чекам да видим мог пса Цекија.

Енола Тришић, 4. разред

Моји омиљени пилићи

Моји пилићи су моји љубимци. Моји пилићи живе у дворишту и имају малу кућицу, кокошињац. Тамо живе и велике кокошке. Они трче на све стране и све оно што нађу то и поједу. Имају бело перје и јако су дебели пилад. Добили смо их летос и тада су још били јако мали. Волим пилиће јер су јаки и слатки. Они су се заједно излегли и свугде заједно трчкарају.

Жомбор Шајо, 4. разред

Мој љубимац Вирги

Мој љубимац је наш пас. Он се зове Вирги. Она је женка. Нашли смо је код фудбалског терена када је још била мала. Зато смо јој дали име Вирги јер много воли да игра фудбал и увек је весела. Она је обично у дворишту, али може да улази и у кућу. Има много лепо тело и дугу длаку црне и беле боје. Купамо је сваке суботе. Врло волим мог пса јер ме он увек чува.

Мађаш Шошић Ковач, 4. разред

Моја златна рибица

Мој љубимац се зове Златица, то је моја златна рибица. Она воли да једе храну за рибе. Стално се врти у акваријуму, а то значи да је срећна. Када ставим прст у акваријум она ме угризе за прст. А када треба да променимо воду она се сакрије у њену кућицу, а ја јој кажем да се не плаши и она ме увек послуша.

Анђела Вукмир, 4. разред

Моја корњача

Ја сам имао корњачу која се звала Мишко. Имала је две године, била је мала. Ја сам стално говорио мами да има кесу на врату. Ставио сам јој тобоган у кућицу, и стално сам је спуштао низ тобоган. Била је лепа, волео сам је, али једног дана се није пробудила и угинула је.

Марко Штулић, 4. разред

Мој Таки

Мој пас се звао Тарзан, звали смо га Таки. Био је расе дога аргентино. Тата га је купио у Риму. Био је дебео, бео са малом мокром њушком и радозналим очима када је стигао код нас у кућу. Мој Таки је био јако немирно, обожавао је да слаже обућу коју је прво изгризао, па затим сакрио на тајна места. Нас је обожавао и у свакој игри је учествовао.

За Ускрс смо добили белу зечицу, јако смо се плашили како ће Таки да реагује. Међутим, пошто је зечица била мала, Таки је њу чувао и пратио. Били су нераздвајни. Таки је био шампион, на сваком такмичењу освајао је прво место. У нашим очима и срцу је увек шампион, али не због златних медаља и пехара, него због великог срца и љубави коју је узвраћао. Он је био најбољи пас којег не могу описати у пар реченица, и не могу заборавити док нас је по снегу вукао у санкама, пливао у Дунаву заједно са нама, плашио поштаре и вијао мачке.

Давид Малбаша, 4. разред

Катарина и Ренато

ГОСТОВАЊЕ СРПСКОГ ПОЗОРИШТА У ДЕСЦИ

Дом села, 20. октобар од 18.00 ч.

Поводом 20. годишњице постојања, Српско позориште у Мађарској у сарадњи са КУД-ом „Табан“ приказује:

СЕНТАНДРЕЈСКО ЈЕВАНЂЕЉЕ

Играју: Бранимир Ђорђевић, Горан Карагић, Марица Мандић-Рус, Тибор Ембер, Душанка Симић-Недељковић, Јосо Маториц, Зорица Јурковић-Ембер, Драгомир Дујмов, Ратко Краљевић, Душан Вуковић, Тома Принц, Стеван Семлер, Габор Колунџија, Милан Рус, У улогама старих пастира: Марко Рус, Мита Живић и Радивој Живић

Са снимка: Ансамбл „Вујичић“ и сентандрејски Хор „Јавор“

Музика: на основу записа и композиција Тихомира Вујичића и Корнелија Станковића, саставио Мирослав Брџан

Тонски снимци: Габор Ленђел и Калман Шука

Костимографија: Ласло Молнар

Сценографија: Лајош Мезен

Асистент режије: Катарина Бачи

Фолклорне игре сакупио: Антун Кричковић

Кореограф: Душан Вуковић

Лектор и консултант: Петар Милошевић

Режија и текст: Милан Рус

Захваљујемо се: Љубомиру Алексову, Ђури Поповићу, Иштвану Магију, покојном Јаношу Волфарт, Радовану Јелашићу, Емеши Данкш

Пројекат финансирала: Влада Републике Мађарске, ЕРСТЕ Банка, Самоуправа села Ловре, Самоуправа Срба у Мађарској

ПРАТИТЕ АУДИО-ВИЗУЕЛНО ИЗДАЊЕ СНН-а НА НАШЕМ ФЕЈСБУК ПРОФИЛУ

Уредништво Српских недељних новина има задовољство да кориснике интернета обавести да на Фејсбук профилу нашег листа могу да прате и информативне садржаје аудио-визуелног типа, настале у нашој редакцији.

Једним кликом (лајком) на назначено место на нашем Фејсбук профилу, добијате могућност да аутоматски пратите све дневне промене на њему.

Из новије продукције препоручујемо ТВ прилоге, видео материјале и галерије фотографија на следеће теме:

- Семинар креативног писања у организацији СНН-а;
- Пештански књижевни омнибус;
- Фолклорни фестивал у Калазу;
- Откривање спомен-плоче Тесли и концерт у Помазу;
- Прослава Мале Госпојине у Бати и Сантову;
- Изложба слика у здању сентандрејске Препарандије;
- Дечја представа и изложба Сање Алечковић у Терезварошу;
- Документарна изложба о Десанки Максимовић у Библиотеци за стране језике у Будимпешти;
- Изложба дела мађарских и српских наивних сликара у СКЦ-у;
- Презентација туристичких потенцијала Србије у Будимпешти;
- Наставак акције „Земља Јоргована“ у Мађарској;
- Наступ оркестра „Мешелија“ у Етнографском музеју у Будимпешти;
- Почетак школске године у Будимпешти;
- Ходочашће – Стара вода;
- Градске свечаности у Помазу;
- Храмовна слава у Стоном Београду;
- Прослава Велике Госпојине у Српском Ковину;
- Репортажа о манастиру Грабовац;
- Фолклорни фестивал у Адоњу;
- Туристичка презентација Златибора у Будимпешти;
- Представа СПМ-а „Сентандрејско јеванђеље“

ИНФО СЕРВИС

Сејединска месна српска заједница и Самоуправа Срба у штом граду срдочно вас позивају на

ДАНЕ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У СЕГЕДИНУ

17. октобар 2013.

Дом народности (улица Островски бр. 6) 17:00 часова – Отварање фото-изложбе „Српске цркве у Поморишју“ (припремио Борис Бекић) Предавање историчара Стевана Бугарског (Темишвар) „Српске цркве у Банату“. У програму учествује и камерни хор Темишварске српске цркве.

25. октобар 2013.

Српски клуб (улица Шомођи бр. 3) 17:00 часова – Књижевно вече – представљање нових издања Драгомира и Милана Дујмова

27. октобар 2013.

Српска православна црква (улица Шомођи бр. 3) 10:00 часова – Света литургија са парастосом Милошу Црњанском

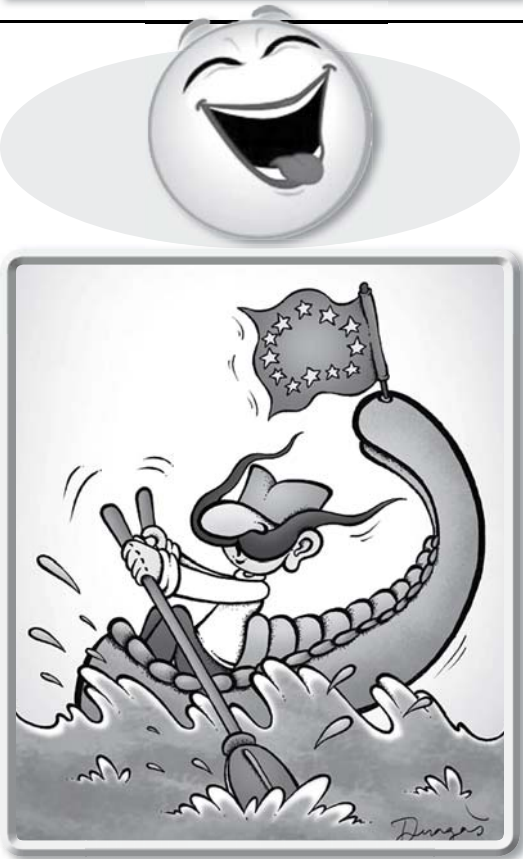
ДОБРОДОШЛИ НА МЕЂУНАРОДНИ БЕОГРАДСКИ САЈАМ КЊИГА!

Канцеларија за дијаспору и Србе у региону Владе Републике Србије позива вас на промоцију које ће се одржати на њеном сајамском штанду

у четвртак 24. октобра 2013. године

- Од 16.00 ч. – представљање будимпештанских „Српских недељних новина“ – гласила српске мањине у Мађарској
- Од 17.00 ч. – промоција нове збирке поезије „Зрно лудости“, уз учешће аутора Драгана Јаковљевића и рецензента издања Исидоре Бјелице

Информације за страницу „Инфо“ шаљите на адресу: info.snnovine@freemail.hu Телефон: +36 30 273 3399

КАКО ПОСТАТИ АКАДЕМИК

Комисија за пријем нових чланова одлучивала је којег ће кандидата из реда писаца предложити за пријем у Академију наука и уметности.

– Имамо пред собом биографије двадесеторо кандидата, али овога пута можемо да примимо само једног. Зато вас молим да врло пажљиво и одговорно размотримо све предлоге и да изаберемо најбољег – отворио је седницу председник Комисије академик Боривоје Ђешић.

– Стално бирамо најбоље – јавно се одмах за реч Андреј Туфегџић. – Зато Академија и не ужива углед у јавности. Хајде да једном изаберемо најгорег, а не најбољег!

Писац Марко Момировић, члан Комисије сматрао је да Академију треба подмладити и да зато нови члан мора да има између 70 и 80 година, јер је тренутни просек старости академика преко 80 година.

Трећи члан Комисије Душан Додеровић је позвао колеге да озбиљније приступе овом послу, него претходни пут када им се догодило да у Академију као писца приме човека који је практично неписмен.

– Јесте да се каже да смо бесмртници, али, ипак, смо ми смртни људи, па нам се догоди и нека грешка – умиривао је ситуацију академик Ђешић.

– Апелујем да се концентришемо на књижевно дело кандидата и да добро проанализирамо њихово укупно стваралаштво – отегнуто и уњкаво је говорио председник Комисије. – Ја, рецимо, предлажем писца Чедомира Арсића.

– Ко је тај? – није крио изненађење Туфегџић. – Никада нисам чуо за њега.

МАЛО СМЕХА

– Ми и не примамо у Академију популарне и читане писце, већ оне који су толико добри да их скоро нико не чита – образлагао је свој предлог академик Ђешић. – Арсићево стваралаштво посебно се цени у уском кругу одабраних, да не кажем наше елите. Он пише у епистолярној форми, исповедно и искрено – ређао је Ђешић своје похвале. – Арсић пише о свему што га окружује. Главни јунаци његових дела су његова породица, блиски пријатељи и колеге. Његова проза је документаристичка и фактографска. Преноси на папир све значајно што види и чује из свог непосредног окружења. Он је због тога верни хроничар наше епохе и заслужује да буде у овом Пантеону славних.

– Извините – био је нестрпљив члан Комисије Додеровић – ако ми за тог Арсића нисмо чули и ништа од њега нисмо прочитали, која то елита чита његову исповедну прозу написану, како кажете, у форми писама?

– Колега, Додеровићу, зар и вама треба да тумачим неке очигледне ствари? – одговорио је питањем академик Ђешић.

Следеће седмице Академија је на Скупштини, на предлог Комисије, једногласно примила у своје редове писца Чедомира Арсића.

Осим новог академика, овим избором посебно су били задовољни у Државној безбедности, у чијим архивима се налазе томови и томови Арсићевих епистола, јер је њихов дописни члан био дуже од три деценије.

Александар Чотрић

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ
СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.
СРПСКЕ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској

Издавач: Канцеларија Самоуправа Срба у Мађарској ✦ За издавача: Силвија Татар ✦ Главни и одговорни уредник: мр Драган Јаковљевић ✦ Уредник фотографије: Иван Јакшић ✦ Седиште редакције: Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✦ Имејл уредништва: nedeljnenovine@gmail.com ✦ Web: www.snnovine.com ✦ Графички њрелом листа: Карол Сабо, Петер Ковенц ✦ За штампању: Alfa Press Design Kft: Ференц Ибош ✦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором.

HU ISSN 2061-0238

СА ЛИЦА МЕСТА

Зайиси са йоклоничкој йушовања

Током тродневног путовања по матици, путници међу којима је било највише Срба са југа Мађарске, обишли су знаменитости централне и западне Србије

Српска заједница у Сегедину је и ове године организовала поклоничко путовање за Србију. За техничку помоћ се обратила Поклоничкој агенцији Српске православне цркве „Добročинство“ из Београда, која је саставила програм путовања и ставила на располагање услуге свог стручног водича. Групу од преко двадесет особа нису сачињавали само Сегединци, већ је ту било и путника из Будимпеште, Чипа, Калаза, Деске, Новог Сентивана и Батање.

Након што смо у Београду преузели стручног водича агенције „Добročинство“, прво заустављање је било у Тополи, где смо обишли Карађорђевог конак и Карађорђеву цркву, а неизоставно је било фотографисање испред споменика Карађорђу. Овај споменик је подигнут после Првог светског рата и рад је вајара Петра Палавичинија. Тополу је основао Карађорђе, 1781. године. Градњом утврђеног града 1805–1813. године Топола је постала значајно стратешко насеље и Карађорђева престоница. Данас је у

Конаку смештена стална изложба Карађорђевих личних предмета и аутентично оружје из Првог српског устанка заједно са оригиналним Карађорђевим топом који је познат под именом „абердар“. Карађорђева црква је посвећена Пресветој Богородици, а саграђена је 1811–1813. године.

Западно од цркве Св. Ђорђа на Опленцу налази се Петрова кућа, првобитно намењена као црквена кућа, пароху цркве. Силазећи са Опленца наилазимо на Виноградареву кућу, која се такође налази у склопу комплекса. Данас њене просторије служе као галеријски простор, међу чијим поставкама је и легат познатог српског сликара Николе Граовца. На крају првог дана стигли смо на Златибор, у Хотел „Чигота“, где смо били смештени.

Програм за други дан је био обилазак Националног парка „Тара“ и значајнијих локалитета. Калуђерске баре налазе се на 1059 метара надморске висине и најлепши су део планине Тара. Тамо се налази и манастир, Конак – Дом Божји, посвећен Сабору српских светитеља, саграђен 1975. године.

У походе Опленцу и Златибору

Пут смо наставили ка манастиру Рача – задужбини краља Драгутина (1276–1282) са Храмом Вознесења Господњег. Рача је у средњем веку опустошена и порушена, па су је у XVI веку обновили монаси манастира Тронеше. Кратку паузу смо имали код Перућца, вештачког језера настало изградњом хидроелектране Бајина Башта на реци Дрини. Ту смо имали прилику да уживамо у специјалитетима овог краја – пастрмкама које се гаје у локалном мрестилишту. На повратку у хотел смо се на кратко зауставили у Спомен-комплексу Кадинача, који је 14 километара удаљен од Ужица. На том месту се 1941. године одиграла чувена битка на Кадиначи.

Трећег дана смо прешли у Републику Српску, у Вишеград. Претходно смо ишли на Мокру гору, возили се туристичком атракцијом Шаранском осмицом, обновљеном пругом уског колосека. У Вишеграду смо били на чувеном мосту на Дрини и обишли Андрићград, визију редице Емира Кустурице, који још није

у потпуности завршен. При повратку на Златибор смо још обишли манастир Добрун – задужбину жупана Прибила и његових синова Петра и Стефана из прве половине XIV века.

Четврти дан је био планиран за повратак у Мађарску, уз успутна заустављања и обилазак знаменитости. Прво заустављање је било у Етно-селу „Старо село“ у Сирогојну, јединственом музеју на отвореном. Приликом заустављања у Ариљу, обишли смо цркву Светог Ахилија, задужбину краља Драгутина, подигнуту 1283. године и живописану до 1296. године.

Свакако треба додати да смо не само пробали, него и купили чувени златиборски кајмак и пршуту. У манастирима и на златиборској пијаци је било могуће купити мед и ракију од различитог воћа. Четири дана су протекла муњевитом брзином, уз мноштво лепих утисака. Учесници већ жељно очекују следеће путовање у Србију, како би погледали и друга културно-историјска знамења у нашој матици.

Б. Т. Б.

Матуранти на окупу после четири и по деценије

Некадашњи ученици Српско-хрватске гимназије на будимпештанском тргу Ружа, који су се у тој установи школовали од 1964. до 1968. године, састали су се недавно на свом старом зборном месту како би прославили 45. годишњицу од матурирања. Оживели су сећања на време проведено у клупама школе које, као такве, одавно више нема, на другове и другарице са којима су похађали разреде, на наставнике и про-

фесоре који су их довели до „прага зрелости“. Била је то и прилика да једни друге упитају за стазе које су их после матурирања одвеле у живот. Распали су се препуни поново дозваних слика и успомена из прошлих времена, уз обећање да ће се и убудуће окупљати. За пет година очекује их „округла“, јубиларна годишњица, за чије обележавање већ сада имају оригиналне идеје. ■

ПОЗОВИТЕ НАС - ДОЋИ ЋЕМО!

Као и до сада, новинари СНН-а ће се и убудуће одазивати сваком позиву за присуство друштвеним скуповима Срба у Мађарској, у циљу информисања наших читалаца. Потребно је, међутим, да о плановима за одржавање таквих скупова будемо обавештени, па организаторе подсећамо да нам своје позиве и даље могу слати на редакцијску имејл адресу: nedeljnenovine@gmail.com

Позив нам можете упутити и телефоном, на број секретаријата редакције: 06 30 477 82 33

На овај начин наши новинари биће информисани о програмима које припремате, а извештаји о одржаним манифестацијама потом ће наћи своје место и на страницама Српских недељних новина.

Радоваће нас сваки позив који нам упутите на овај начин!

Ваш СНН